

УДК 378.937

**САМОСТІЙНА РОБОТА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ
ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ
(НА БАЗІ ГУМАНІТАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ)**

М. О. Князян

**INDEPENDENT ACTIVITY AS A MEANS OF FORMING
THE SUBJECT COMPETENCIES OF STUDENTS
(ON THE BASIS OF HUMANITARIAN SPECIALTIES)**

M. O. Kniazian

У статті висвітлено проблему формування предметних компетентностей майбутніх фахівців за допомогою самостійної роботи. Уточнено сутність поняття «самостійна робота студентів» як такий вид пізнавальної діяльності, котрий спрямований на інтеріоризацію змісту професійної підготовки, формування компетентностей майбутнього фахівця, розвиток його інтересу до професії, прагнення до самовдосконалення в ній. Серед усієї системи предметних компетентностей пріоритетними є лінгвістична, комунікативна, соціокультурна, психолого-педагогічна. Вони синтезують вимоги щодо володіння теоретичним блоком лінгвістичних дисциплін (про діахронічний та синхронічний розвиток мови), практичної реалізації цих знань у комунікації, соціальні, історичні, культурні особливості розвитку країн, розробку методів викладання мов у різних типах навчальних закладів.

Перший етап технології (навчально-алгоритмічний) передбачає розробку викладачем алгоритмів виконання самостійних завдань, зорієнтованість студента на отримання інформації (суб'єктивно значущої), охоплення матеріалу певної теми.

Другий етап (відтворювально-синтезуючий) мав на меті вияв пізнавальної самостійності, синтез матеріалу навчальних дисциплін певного циклу, розширення системи професійно важливих знань, умінь та досвіду (що складають основу предметних компетентностей) завдяки діям за аналогією.

Третій етап (дослідницько-творчий) зорієнтований на повну пізнавальну самостійність студентів, самостійне опанування змісту предметних компетентностей, створення об'єктивно нової інформації, актуалізацію матеріалу дисциплін різних циклів.

Технологія самостійної роботи була реалізована на базі факультету романо-германської філології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. В експерименті взяли участь 250 студентів. Перед проведенням експерименту ми запропонували тест, який складався із завдань, що діагностують лінгвістичні, комунікативні, соціокультурні та психолого-педагогічні компетентності.

Князян М. О. Самостійна робота як засіб формування предметних компетентностей студентів (на базі гуманітарних спеціальностей)

Аналіз та систематизація результатів діагностування майбутніх фахівців-філологів виявили таке: до початку експерименту високий рівень сформованості предметних компетентностей був лише у кожного п'ятого респондента (20%), середній рівень – у переважної більшості студентів (54%), низький – майже у кожного четвертого (26%). Контрольний зріз після закінчення експериментальної роботи продемонстрував значне зростання кількості студентів з високим рівнем сформованості предметних компетентностей: високий рівень був виявлений у 61% студентів, середній – у 39%, низький – у жодного із респондентів.

Перспективи дослідження полягають у висвітленні потенціалу науково-дослідної діяльності, інформаційно-комунікаційних технологій з навчання іноземних мов у формуванні предметних компетентностей майбутніх учителів.

Ключові слова: самостійна робота студентів, предметні компетентності, гуманітарні спеціальності, технологія.

In the article the problem of forming the future specialists' subject competencies with the help of independent activity is revealed. The essence of the concept "the students' independent activity" is specified as a kind of cognition, which is aimed at interiorization of the content of vocational training, formation of the future specialist's competencies, development of his interest in the profession, aspiration for self-development. Among the whole system of subject competencies, linguistic, communicative, socio-cultural, psychological and pedagogical are the priorities. They synthesize the requirements for the possession of the theoretical block of linguistic disciplines (on the diachronical and synchronical development of language), the practical realization of this knowledge in communication, the social, historical and cultural peculiarities of the development of the countries, the creation of methods for teaching the languages in different types of educational institutions.

The first stage of technology (educational-algorithmic) provides for the development of algorithms for the independent tasks' implementation by the teacher, orientation of the student to obtain information (subjectively important), the material of a certain topic of discipline.

The second stage (reproductive-synthesizing) aimed at cognitive independence, synthesis of the material of the disciplines of a certain cycle, formation of the system of professionally important knowledge, skills and experience (which form the basis of subject competencies) due to actions by analogy.

The third stage (research and creative) is focused on students' full cognitive independence, actualization of different cycles' information, creation of objectively new information, the independent mastery of the subject competencies' content.

The technology of independent activity was implemented at the basis of the Faculty of Romance-Germanic Philology of Odessa I. I. Mechnikov National University. 250 students took part in the experiment. Prior to the experiment, we proposed a test, which consisted of tasks that diagnosed linguistic, communicative, socio-cultural, psychological and pedagogical competencies.

The analysis and systematization of the results of the future philologists' testing showed that before the beginning of the experiment, a high level of the formation of subject competencies was found only in every fifth respondent (20%), an average level – in the majority of students (54%), a low level – almost every fourth (26%). The testing after the completion of the experimental activity showed a significant increase in the number of students with a high level of formation of subject competencies: a high level was found in 61% of students, an average level – at 39%, a low level – none of the respondents.

The prospects of the study are to highlight the potential of research activity, information and communication technologies for teaching foreign languages in formation of the future teachers' subject competencies.

Key words: students' independent activity, subject competencies, humanitarian specialties, technology.

Вступ. Однією з найбільш актуальних проблем професійної підготовки майбутніх спеціалістів є формування у них системи предметних компетентностей, що дозволяє забезпечити їхню високу конкурентоспроможність, динамізм та інноваційність у прийнятті професійно важливих рішень, оволодіти вміннями особистісного саморозвитку впродовж життя. В цьому контексті неабиякого значення набуває активізація самостійної роботи студентів, оскільки саме вона сприяє поступовому формуванню та актуалізації професійно важливих знань та вмінь, закладає стартову основу для майбутнього самовдосконалення як професіонала.

Проблема формування предметних компетентностей засобами самостійної роботи студентів пов'язана з такими пріоритетними завданнями сучасної вищої освіти, як забезпечення можливостей професійної самореалізації, формування культури наукової праці, вмінь соціальної взаємодії в мультиетнічному суспільстві, створення та використання інновацій на базі інформаційно-комунікаційних технологій.

Окреслена проблема висвітлювалася в таких ракурсах, як теоретичні засади професійної підготовки майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей (Дегтярьова, 2016; Казачинер, 2016; Лунгу, 2015; Маркова, Горпінич, Височан, 2017; Diller & Moule, 2011; Khromchenko, 2014a, 2013b; Ророва, Yakovleva, 2017), прийоми формування компетентностей у студентів (Council of Europe, 2000; Shubina, Zavrazhin, 2014), методи організації самостійної роботи у системі вищої освіти (Григорович, 2015; Князян, 2016a, 2016b, 2016c, 2017a, 2017b, 2017c; Радкіна, 2015; Gera, 2014). Втім, потребує більш ґрунтовного висвітлення питання організації самостійної роботи як засобу формування предметних компетентностей майбутніх фахівців.

Формулювання цілей та завдань статті. Метою статті є розкрити технологію впровадження самостійної роботи з формування предметних компетентностей майбутніх фахівців-гуманітаріїв, зокрема, майбутніх учителів філологічних дисциплін. Завданнями статті є такі: 1) уточнити сутність поняття «самостійна робота студентів», 2) розкрити систему

предметних компетентностей у професійній підготовці майбутніх фахівців гуманітарних спеціальностей, 3) висвітлити етапи розробленої педагогічної технології, 4) проаналізувати кількісні результати педагогічного експерименту.

Виклад основного матеріалу. Аналіз наукових джерел (Князян, 2016b, 2017b) дозволяє уточнити сутність поняття «самостійна робота студентів» як такий вид пізнавальної діяльності, котрий спрямований на інтеріоризацію змісту професійної підготовки, формування компетентностей майбутнього фахівця, розвиток його інтересу до професії, прагнення до самовдосконалення в ній.

Вивчення праць щодо професійної підготовки фахівців гуманітарних спеціальностей (Григорович, 2015; Дегтярьова, 2016; Казачинер, 2016; Князян, 2016a, 2016b, 2016c, 2017a, 2017b, 2017c; Лунгу, 2015; Маркова, Горпінич, Височан, 2017; Радкіна, 2015; Council of Europe (2000); Diller, & Moule, 2011; Gera, 2014; Khromchenko, 2014a, 2013b; Popova, Yakovleva, 2017; Shubina, Zavrzhin, 2014), методи організації самостійної роботи у системі вищої освіти, а саме майбутніх філологів, переконує в тому, що серед усієї системи предметних компетентностей пріоритетними є лінгвістична, комунікативна, соціокультурна, психолого-педагогічна. Вони синтезують вимоги щодо володіння теоретичним блоком лінгвістичних дисциплін (про діахронічний та синхронічний розвиток мови), практичної реалізації цих знань у безпосередній комунікації, врахування соціальних, історичних, культурних особливостей розвитку країн, мова яких вивчається, підбір та розробку методичного інструментарію викладання цих мов у різних типах навчальних закладів.

Для забезпечення послідовності, систематичності оволодіння студентами зазначеними предметними компетентностями нами була розроблена технологія впровадження самостійної роботи, яка містила етапи, класифіковані за ступенем прояву пізнавальної самостійності та творчості студента, обсягом актуалізації навчального матеріалу

Перший етап технології – навчально-алгоритмічний – передбачав розробку викладачем чітких алгоритмів виконання самостійних завдань, зорієнтованість студента на отримання суб'єктивно значущої інформації, охоплення матеріалу певної теми в межах окремої дисципліни.

Другий етап – відтворювально-синтезуючий – мав на меті розширення системи професійно важливих знань, умінь та досвіду (що складають основу предметних компетентностей) завдяки діям за

аналогією, активний вияв пізнавальної самостійності, синтез матеріалу навчальних дисциплін певного циклу.

Третій етап – дослідницько-творчий – був зорієнтований на самостійне опанування змісту предметних компетентностей, відповідно й на максимальний вияв пізнавальної самостійності студентів, отримання об'єктивно нової інформації, охоплення матеріалу дисциплін різних циклів.

Наведемо приклади самостійних завдань *першого етапу* розробленої нами технології. З метою формування такої предметної компетентності, як лінгвістична, були запропоновані самостійні завдання, котрі передбачали засвоєння певного матеріалу з теоретичної лінгвістики відповідно до алгоритму, розробленого викладачем. Наприклад, з «Практичної граматики французької мови» студенти 1 курсу мали виконати таке завдання: *Comment expliquez-vous la formation du pluriel des noms terminés en – al. Faites attention aux questions ci-dessous: Pourquoi ces noms changent-ils – al en – aux? Pourquoi les noms «bal», «carnaval», «chacal», «festival», «récital», «régal», «pal» prennent-ils un -s dans l'orthographe? Préparez le rapport «La formation du pluriel des substantifs en français et en ukrainien».*

Формування комунікативної компетентності забезпечувалося такими завданнями першого етапу, які активізували спонтанне мовлення відповідно до комунікативної ситуації. Навведемо приклади завдань, запропонованих на заняттях з «Домашнього читання» в ході вивчення твору А. де Сент-Екзюпері «Маленький принц»: *Ayant analysé le contenu du 1-er chapitre du conte d'Antoine de Saint-Exupéry «Le Petit Prince» décrivez la mentalité des enfants et des grandes personnes. Quelles qualités des enfants et des grandes personnes l'auteur oppose-t-il? Caractérisez l'attitude de l'écrivain à l'égard des grandes personnes.*

Соціокультурна компетентність актуалізувала необхідність розробки самостійних завдань, що мали на меті інтеріоризацію знань про функціонування мови відповідно до певного соціально-культурного контексту. У процесі вивчення спеціалізованого курсу «Сучасна французька література» студенти мали проаналізувати особливості спілкування французів на прикладі новели П. Меріме «Етруська ваза»: *Êtes-vous d'accord avec Prosper Mérimée que le mot «les amis» désigne les personnes que nous voyons deux fois par semaine? Commentez cette ironie de l'auteur. Analysez cette idée: les Français aiment à parler d'eux-mêmes. Est-ce*

que vous êtes «le dépositaire des confidences » de vos amis Selon Prosper Mérimée, pourquoi il est difficile de trouver un ami?

Варто зазначити, що формування психолого-педагогічної компетентності здійснювалося з використанням таких самостійних завдань, котрі були спрямовані на асиміляцію знань про психологічні особливості особистості, специфіку засвоєння іноземних мов на різних вікових етапах, методичний інструментарій створення пізнавальної мотивації на уроках тощо: *Préparez une dissertation «Les particularités de la conception du monde des enfants de 7-8 ans» (Comment est l'orientation des enfants aux normes de la conduite des grandes personnes? Pourquoi est-il nécessaire d'expliquer aux enfants de 7-8 ans les motifs des actes des grandes personnes, des autres enfants? Comment est la force des élans positifs (de la miséricorde, de la bonté, de la pitié) des enfants de cet âge? De quelle manière influent des traumatismes émotionnels sur les enfants de 7-8 ans?)*.

Наголосимо, що на другому, відтворювально-синтезуючому, етапі студенти порівнювали різні наукові підходи щодо визначення та класифікації суто лінгвістичних феноменів та розробляли методичні засоби викладання цього матеріалу в школі. Наприклад, з навчальної дисципліни «Лексикологія» майбутні філологи мали розкрити не лише певні лексикологічні та лексикографічні категорії, а й запропонувати варіанти їх пояснення учням на уроках іноземних мов. Перед цим студенти досліджували ті прийоми, котрі існують у сучасному інноваційному досвіді, після чого мали розробити за аналогією власні: *Quel usage pratique peut avoir à l'école l'information théorique suivante: «La formation des mots», «Les emprunts», «Les locutions phraséologiques», «Les synonymes», «Les antonymes», «Les homonymes». Inventez quelques exercices sur la formation des mots. Justifiez l'efficacité didactique de vos méthodes*.

Такий підхід дозволив не лише забезпечити формування лінгвістичної й психолого-педагогічної компетентностей, а й спонукати студентів вивчити додаткові джерела про соціокультурний контекст вживання лексичних одиниць, організувати дискусії про доцільність тих чи інших методів викладання іноземних мов, що сприяло розвитку й соціокультурної та комунікативної компетентностей майбутніх фахівців-гуманітаріїв.

Окрім цього, нами були розроблені самостійні завдання, котрі передбачали аналіз, порівняння, узагальнення знань дисциплін одного циклу. Наприклад, з лінгвістичного циклу було можливим синтезувати

матеріал таких навальних дисциплін, як «Лексикологія», «Сучасні теорії комунікації», «Ділова іноземна мова», «Лінгвокраїнознавство»: *préparez et organisez avec vos camarades la discussion «La culture de la communication». Faites attention aux problèmes suivants: les voies de l'enrichissement du vocabulaire personnel, l'emploi des mots familiers et vulgaires, le rôle du cinéma, massmedia, Internet dans la formation de la culture linguistique et communicative d'une personne.*

Завдання *третього (дослідницько-творчого) етапу* мали на меті розширення системи професійно важливих знань, умінь та досвіду (що складають основу предметних компетентностей) завдяки творчій розробці власних методичних прийомів результативної інтеріоризації теоретичних лінгвістичних знань учнями, їхнього активного входження в спонтанну усну та писемну комунікацію, високий рівень розуміння іншомовного мовлення в процесі аудіювання та читання.

Проведений нами локальний формуючий експеримент засвідчив про доцільність використання потенціалу навчальної дисципліни «Основна мова (англійська, французька, німецька, іспанська)» задля ефективного оволодіння майбутніми фахівцями-філологами всією системою знань та вмінь, що входять до структури предметних компетентностей. Так, студенти мали проаналізувати психологічні особливості дітей (наприклад, на базі різних літературних творів), дослідити прийоми навчання іноземних мов у контексті інформаційно-комунікаційних технологій («Apprendre le français avec TV5MONDE», «Enseigner le français avec TV5MONDE», «Bonjour de France», «Ciel Bretagne», «Parlons français, c'est facile»), розробити певні навчально-виховні прийоми, як-от: *composez le programme des concours consacrés à la civilisation française. Déterminez les sujets que vous voulez discutez avec les enseignants. Proposez vos projets des leçons sur les thèmes: «Paris et ses curiosités», «La position géographique de la France». Argumentez votre choix des méthodes du point de vue de la didactique des langues. Préparez le projet du concours «Le plus long, le plus haut, le plus grand...» (par exemple, quel est le plus long fleuve de la France (de l'Ukraine); quel est la plus grande ville de la France (de l'Ukraine); quel est la plus haute montagne de la France (de l'Ukraine)? etc. Faites le pronostic des résultats de votre activité didactique. Organisez ce concours à l'école.*

Наголосимо на тому, що поетапна технологія впровадження самостійної роботи була реалізована в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова. До початку експерименту нами було

проведене тестування, котре складалося із завдань, що діагностували лінгвістичну, комунікативну, соціокультурну та психолого-педагогічну компетентності. На всіх етапах експерименту (констатувальний, формувальний, контрольний) взяли участь 250 студентів факультету романо-германської філології.

Перший варіант був запропонований студентам до початку експериментальної роботи, другий – після її проведення. Зокрема, студенти мали виконати такі завдання, як-от:

1 варіант: 1) *Nommez le temps : le marchand avait donné aux fourmis un peu de sable ; elles y avaient tracé des galeries convergentes; et le croiriez-vous, chéri ?; il suffit chaque mois de déposer une goutte de miel; elles gardèrent jusqu'au bout un peu de miel pour la Reine, qui périt la dernière; il lui déplaît de penser qu'il l'ait aimée.* 2) *Expliquez le sens des mots : ardeur (f), dette (f), fortune (f), las (se), peine (f), périr, respect (m), soulagement (m), urgent (e).* 3) *Nommez le moyen stylistique : elle était un peu vulgaire, assez sotte et fort jolie; mais le passant avait le goût juste; la beauté de cette peinture l'enchanta; maintenant l'étudiant est devenu un vieil et célèbre écrivain; son coeur est resté jeune.*

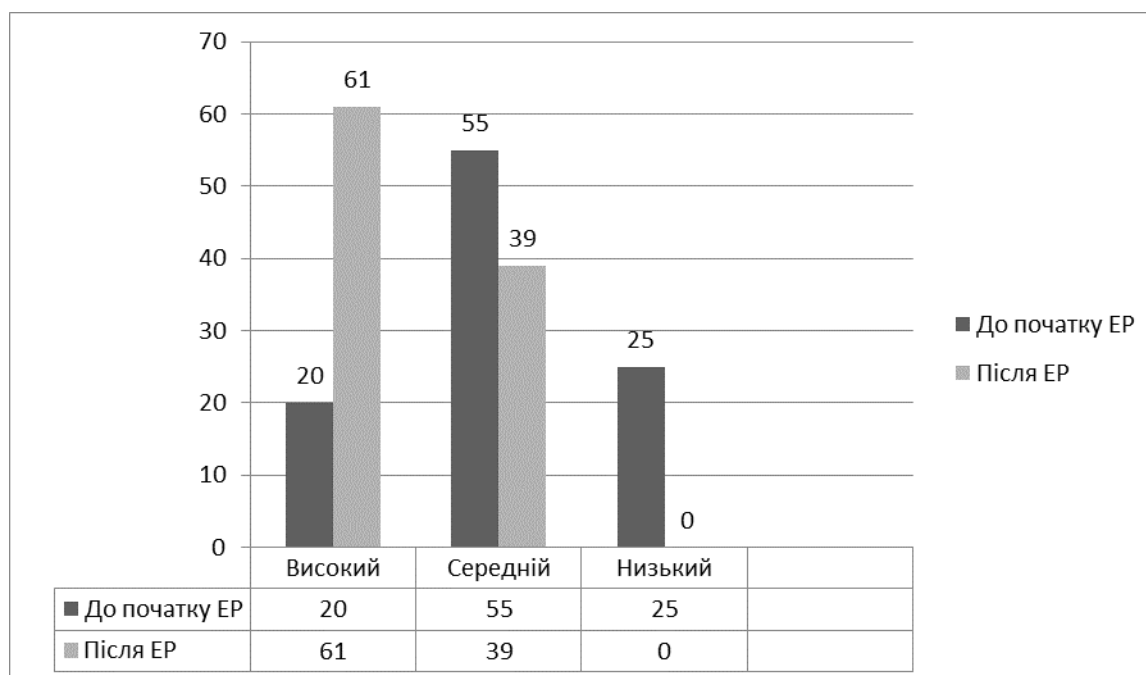
Ecrivez la composition «L'idée du beau d'André Maurois» (Comment André Maurois représente-t-il la beauté de l'âme de l'homme, de la nature, des beaux-arts. En quoi consiste une beauté éternelle, une beauté parfaite selon André Maurois?)

2 варіант: 1) *Faites l'analyse syntaxique des propositions : Bernard, en rattachant le récepteur, secoua la tête avec tristesse; isolées, séparées par des silences de plus en plus longs, les dernières voitures regagnaient les garages; comment avait-il pu lui marchander les plaisirs naïfs d'un soir de liberté ?; le suisse devant la porte, la grande cour pleine de neige ressemblaient aux images de ma mémoire; il prit la carte des mains de ma mère, admira en souriant les paillettes de neige, fit jouer le traîneau sur sa charnière.* 2) *Expliquez le sens des mots: cruauté (f), déception (f), dommage (m), ennui (m), inaccessible, merveilleux (se), naïf (ve), paix (f), platitude (f), prévenant (e), résigné (e), résolution (f), sacrifice (m), soumis (e), surpris (se), timidité (f).* 3) *Nommez le moyen stylistique: papa était un homme très bon, mais d'une maladresse infinie; soudain une grande paix le baigna; qui l'avait condamné à la cruauté; vous avez pris l'habitude de voir les femmes accepter vos désirs comme des lois; en amour, qui ne dévore pas est dévoré.*

Comment comprenez-vous cette idée: tenir compte de l'existence des autres? Exposez vos pensées sur le problème, envisagé par André Maurois: chercher son bonheur dans celui d'une autre (d'un autre).

Слід зазначити, що аналіз та систематизація результатів діагностування майбутніх фахівців-філологів виявили таке: до початку експерименту високий рівень сформованості предметних компетентностей був лише у кожного п'ятого респондента (20%), середній рівень – у переважної більшості студентів (54%), низький – майже у кожного четвертого (26%). Контрольний зріз після закінчення експериментальної роботи продемонстрував значне зростання кількості студентів з високим рівнем сформованості предметних компетентностей: високий рівень був виявлений у 61% студентів, середній – у 39%, низький – у жодного із респондентів. Результати представлено на рисунку 1.

Рис. 1. Динаміка рівнів сформованості предметних компетентностей у майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей

Отже, отримані результати підтвердили ефективність розробленої технології, дидактичну потужність її методичного інструментарію на кожному із визначених етапів.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

1) уточнено сутність поняття «самостійна робота студентів» як такий вид пізнавальної діяльності, котрий спрямований на інтеріоризацію змісту професійної підготовки, формування компетентностей майбутнього

Князян М. О. Самостійна робота як засіб формування предметних компетентностей студентів (на базі гуманітарних спеціальностей)

фахівця, розвиток його інтересу до професії, прагнення до самовдосконалення в ній; 2) серед усієї системи предметних компетентностей пріоритетними є лінгвістична, комунікативна, соціокультурна, психолого-педагогічна; 3) етапами розробленої педагогічної технології є навчально-алгоритмічний, відтворювально-синтезуючий, дослідницько-творчий; 4) до початку експерименту високий рівень сформованості предметних компетентностей був виявлений у 20% студентів, середній рівень – у 54%, низький – у 26%, після його закінчення студентів з високим рівнем сформованості предметних компетентностей стало 61% студентів, середнім – 39%, низьким – у жодного із респондентів.

Перспективи дослідження полягають у висвітленні потенціалу науково-дослідної діяльності, проектної роботи, інформаційно-комунікаційних технологій з навчання іноземних мов у формуванні предметних компетентностей майбутніх учителів-гуманітаріїв та вчителів науково-природничих дисциплін.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Григорович, О. В. (2015). Проблемне навчання як засіб організації науково-дослідної діяльності в університетах Іспанії. *Гуманітарний вісник ДВНЗ "Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди"*, 35, 69-76.
- Дегтярьова, Г. А. (2016) До питання діагностування рівня операційно-діяльнісного компонента ІК-компетентності вчителів філологічних дисциплін. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*, 47, 21-35.
- Казачинер, О. С. (2016) Зміст і структура інклюзивної компетентності вчителя іноземної мови. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*, 46, 64-74.
- Князян, М. О. (2017а) Життєва та комунікативна компетентності у професійній підготовці майбутніх фахівців. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Серія "Педагогічні науки"*, 36, 122-126.
- Князян, М. О. (2016а) Загальнокультурна компетентність майбутніх учителів як наукова проблема. *Педагогіка та психологія*, 55, 164-170.
- Князян, М. О. (2017б) Засоби формування життєвої компетентності майбутніх фахівців у контексті міжкультурної комунікації. *Педагогічний альманах*, 36, 105-110.
- Князян, М. О. (2016б) Система завдань з формування загальнокультурної компетентності майбутніх учителів іноземних мов. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія "Педагогіка і психологія"*, 2(12), 203-208.
- Князян, М. О. (2017с) Система підготовки майбутніх учителів-філологів до науково-дослідної діяльності. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, 53(106), 160-165.
- Лунгу, Л. В. (2015). Формування інтелектуальної ініціативи майбутніх учителів-філологів. *Теорія та методика навчання та виховання*, 37, 80-85.
- Маркова, О. В., Горпінич, Т. І. та Височан, Л. М. (2017). Розвиток творчих здібностей студентів у процесі навчальної діяльності. *Наука і освіта*, 2, 78-84.
- Радкіна, В. Ф. (2015). Організація науково-дослідної діяльності майбутніх учителів-філологів (на базі досвіду університетів європейських країн). *Науковий вісник Південноукраїнського національного університету імені К. Д. Ушинського*, 1, 185-190.
- Council of Europe (2000). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment*. Retrieved from www.coe.int/
- Definition and Selection of Competencies (1998). Retrieved from www.kaapeli.fi/
- Diller, J. V. & Moule, J. (2011). *Cultural Competence: A Primer for Educators* Retrieved from www.nea.org/
- Gera, T. (2014). Development of the creative potential of future teachers through creativity training. *Australian Journal of Scientific Research*, 2(6), 460-465
- Khromchenko, E. (2014a). Pedagogical Conditions of Preparation of Future Teachers of Philological Specialties to Organize Educational and Research Activity of Senior

- Pupils. *The Second International conference on development of pedagogical science in Eurasia, Vienna, November 5, 2014* (p. 41-45). Vienna: "East West" Association for Advanced Studies and Higher Education GmbH.
- Khromchenko, H. (2013b). The Methodological Basis of the Organization of Creative Activity of the Students Philologists on Studying the Problems of the Linguistic Development of the Danube Area. *Journal of Danubian Studies and Research*, 3, 235-240.
- Kniazian, M. (2016c). The System of Creative Tasks for Activization of French and English Speaking of Future Teachers (Experience of Universities of Odessa Region). *Journal of Danubian Studies and Research*, 6(1), 346-360.
- Popova, O., Yakovleva, O. (2017). Initial education stage as the determinant of future translators' further academic success. *Science and Education. Odesa: South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky*, 12, 5-14.
- Shubina, I., Zavrazhin A. (2014). Competence approach to education: from theory to practice. *Australian Journal of Scientific Research*, 2(6), 164-170.

REFERENCES

- Hryhorovych, O. V. (2015). Problemne navchannia yak zasib orhanizatsii naukovo-doslidnoi diialnosti v universytetakh Ispanii. *Humanitarnyi visnyk DVNZ "Pereiaslav-Khmelnyskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni Hryhoriia Skovorody"* [Problem learning as a means of organizing research activities at universities in Spain. *Humanitarian Bulletin of the State Higher Educational Institution "Pereiaslav-Khmelnysky State Pedagogical University named after Gregory Skovoroda"*], 35, 69-76. [in Ukrainian]
- Dehtiarova, H. A. (2016). Do pytannia diahnostuvannia rivnia operatsiino-diialnisnoho komponenta IK-kompetentnosti vchyteliv filolohichnykh dystsyplin [The question of diagnosis of the level of operationally-activity component of the linguistic disciplines teachers' IC competence]. *Zasoby navchalnoi ta naukovo-doslidnoi roboty [Means of Educational and Research Work]*, 47, 21-35. [in Ukrainian]
- Kazachyner, O. S. (2016). Zmist i struktura inkliuzyvnoi kompetentnosti vchytelia inozemnoi movy [Content and structure of foreign language teachers' inclusive competence]. *Zasoby navchalnoi ta naukovo-doslidnoi roboty [Means of Educational and Research Work]*, 46, 64-74. [in Ukrainian]
- Kniazian, M. O. (2017a). Zhyttieva ta komunikatyvna kompetentnosti u profesiinii pidhotovtsi maibutnikh fakhivtsiv [Vital and communicative competences in the professional training of future specialists]. *Naukovyi visnyk Izmailskoho derzhavnoho humanitarnoho universytetu. Seriiia "Pedahohichni nauky" [Scientific Bulletin of the Izmail State Humanitarian University. Series "Pedagogical Sciences"]*, 36, 122-126. [in Ukrainian]
- Kniazian, M. O. (2016a). Zahal'nokulturna kompetentnist maibutnikh uchyteliv yak naukova problema [The general cultural competence of future teachers as a scientific problem]. *Pedahohika ta psykholohiia [Pedagogy and Psychology]*, 55, 164-170. [in Ukrainian]
- Kniazian, M. O. (2017b). Zasoby formuvannia zhyttievoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv u konteksti mizhkulturnoi komunikatsii [The means of forming the life competence of future specialists in the context of the intercultural communication]. *Pedahohichnyi almanakh [Pedagogical Almanac]*, 36, 105-110. [in Ukrainian]

- Kniazian, M. O. (2016b). Systema zavdan z formuvannia zahalnokulturnoi kompetentnosti maibutnykh uchyteliv inozemnykh mov [The system of tasks to form the general cultural competence of future teachers of foreign languages]. *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu imeni Alfreda Nobelia. Seriiia "Pedahohika i psykholohiia"* [Bulletin of Alfred Nobel University. Series "Pedagogy and Psychology"], 2(12), 203-208. [in Ukrainian]
- Kniazian, M. O. (2017c). Systema pidhotovky maibutnykh uchyteliv-filolohiv do naukovodoslidnoi diialnosti [The system of training of future teachers of philology for research activities]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh* [Pedagogy of a creative person in higher and secondary schools formation], 53(106), 160-165. [in Ukrainian]
- Lunhu, L. V. (2015). Formuvannia intelektualnoi initsiatyvy maibutnykh uchyteliv-filolohiv. *Teoriia ta metodyka navchannia ta vykhovannia* [Formation of the intellectual initiative of future teachers of philology. *Theory and methods of teaching and education*], 37, 80-85. [in Ukrainian]
- Markova, O. V., Horpynych, T. I. & Vysochan, L. M. (2017). Rozvytok tvorchykh zdibnosti studentiv u protsesi navchalnoi diialnosti [Development of students creative abilities in the process of educational activity]. *Nauka i osvita* [Science and Education], 2, 78-84. [in Ukrainian]
- Radkina, V. F. (2015). Orhanizatsiia naukovodoslidnoi diialnosti maibutnykh uchyteliv-filolohiv (na bazi dosvidu universytetiv yevropeiskykh krain). *Naukovyi visnyk Pivdennoukrainskoho natsionalnoho universytetu imeni K. D. Ushynskoho* [Organization of research activities of future teachers of philology (based on the experience of universities of European countries). *Scientific herald of the South Ukrainian National University named after K. D. Ushinsky*], 1, 185-190. [in Ukrainian]
- Council of Europe (2000). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment*. Retrieved from www.coe.int/
- Definition and Selection of Competencies (1998). Retrieved from www.kaapeli.fi/
- Diller, J. V. & Moule, J. (2011). *Cultural Competence: A Primer for Educators* Retrieved from www.nea.org/
- Gera, T. (2014)/ Development of the creative potential of future teachers through creativity training. *Australian Journal of Scientific Research*, 2(6), 460-465
- Khromchenko, E. (2014a). Pedagogical Conditions of Preparation of Future Teachers of Philological Specialties to Organize Educational and Research Activity of Senior Pupils. *The Second International conference on development of pedagogical science in Eurasia, Vienna, November 5, 2014* (p. 41-45). Vienna: "East West" Association for Advanced Studies and Higher Education GmbH.
- Khromchenko, H. (2013b). The Methodological Basis of the Organization of Creative Activity of the Students Philologists on Studying the Problems of the Linguistic Development of the Danube Area. *Journal of Danubian Studies and Research*, 3, 235-240.
- Kniazian, M. (2016c). The System of Creative Tasks for Activization of French and English Speaking of Future Teachers (Experience of Universities of Odessa Region). *Journal of Danubian Studies and Research*, 6(1), 346-360.

Князян М. О. Самостійна робота як засіб формування предметних компетентностей студентів (на базі гуманітарних спеціальностей)

Popova, O., Yakovleva, O. (2017). Initial education stage as the determinant of future translators' further academic success. *Science and Education. Odesa: South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky*, 12, 5-14.

Shubina, I., Zavrazhin A. (2014). Competence approach to education: from theory to practice. *Australian Journal of Scientific Research*, 2(6), 164-170.

Князян Маріанна Олексіївна

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри французької філології
Одеського національного університету
імені І. І. Мечникова
Французький бульвар, 24/26, Одеса,
Україна 65000
Тел. +38(0482) 68 79 53
ORCID ID 0000-0002-9627-5601
e-mail: kniastian1970@gmail.com

Knyazyan Mariana

Doctor Of Pedagogical Sciences,
Full Professor,
Professor of the French Philology Chair
Odessa I. I. Mechnikov National University
French Boulevard, 24/26, Odessa, Ukraine
65000
Tel. +38(0482) 68 79 53
ORCID ID 0000-0002-9627-5601
e-mail: kniastian1970@gmail.com